

PATVIRTINTA
Vilniaus universiteto Kauno fakulteto tarybos
2025 m. birželio 25 d. nutarimu
Nr. (1.15 E) 620000-TPN-17

VILNIAUS UNIVERSITETO KAUNO FAKULTETO ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI KOMITETO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja Vilniaus universiteto (toliau – Universitetas) Kauno fakulteto (toliau – Fakultetas) atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto (toliau – Komitetas) darbo organizavimo tvarką, mokslinių tyrimų vykdomų Fakultete atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo kriterijus ir principus.
2. Nuostatai parengti vadovaujantis Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-60 „Dėl Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Gairės).
3. Komiteto veiklos tikslai ir funkcijos nustatyti Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai organizavimo tvarkos apraše, patvirtintame Vilniaus universiteto Kauno fakulteto dekanu 2025 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. (1.1 E) 620000-DV-6 (su vėlesniais pakeitimais).

II SKYRIUS KOMITETO DARBO ORGANIZAVIMO TVARKA

4. Fakulteto mokslininkams ir mokslininkėms (toliau – pareiškėjas arba tyrėjas), kurių planuojamuose atlikti moksliniuose tyrimuose tyrimo dalyvės ir (arba) dalyviai yra žmonės, iki planuojamo mokslinio tyrimo pradžios turi kreiptis į Komitetą dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai įvertinimo. Bakalauro ir magistro studijų pakopų studentų ir studentų mokslinių tyrimų atitiktis mokslinių tyrimų etikai vertinama tik išimtiniais atvejais ir tik darbų vadovų prašymu. Tokiu atveju visas šiuose Nuostatuose nurodytas pareiškėjo pareigas atlieka darbo vadovė ar vadovas ir būtent jai / jam perduodamas susipažinti Nuostatų 14 punkte nurodytas Komiteto posėdžio protokolo išrašas.
5. Komitetas vertina tik planuojamų atitinkamos mokslo krypties ar tarpdisciplininių Fakultete vykdomų mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai. Išimtis taikoma longitudinaliems tyrimams, kurie buvo pradėti iki Komiteto veiklos pradžios, tačiau ir šių mokslinių tyrimų atveju vertinama tik būsimų longitudinalinio tyrimo etapų atitiktis mokslinių tyrimų etikai.
6. Pageidaujant, kad būtų įvertinta mokslinio tyrimo atitiktis mokslinių tyrimų etikai, pareiškėjas Komitetui teikia paraišką (Nuostatų priedas) Universiteto dokumentų valdymo sistemoje (Avilyje).
7. Paraiškų pateikimo terminai ir susijusi informacija skelbiama Fakulteto interneto svetainėje.
8. Komitetui gavus paraišką ir Komiteto Pirmininkui susipažinus su ja, jis paskiria du Komiteto narius ją įvertinti. Komiteto narių įvertinimai aptariami Komiteto posėdyje.
9. Komiteto nariams įvertinus paraišką, Komiteto Pirmininkas paskirai paraiškos nagrinėjimo laiką ir vietą, apie kurią Komiteto sekretorius informuoja pareiškėją. Komiteto posėdis organizuojamas ne vėliau kaip per 10-15 darbo dienų nuo paraiškos gavimo datos. Vėliau pateiktos paraiškos vertinamos kitame artimiausiame Komiteto posėdyje.

10. Komiteto posėdžiai organizuojami Fakulteto patalpose arba nuotoliu Universiteto MSTEams aplinkoje nedarant posėdžio vaizdo / garso įrašų, tačiau bet koku atveju parengiant posėdžio protokolą.

11. Komitetas apie mokslinio tyrimo atitiktį mokslinių tyrimų etikai sprendžia uždarame Komiteto posėdyje, tačiau, jei iškyla klausimų, gali būti kviečiamas pareiškėjas.

12. Komitetas, vertindamas mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai, vadovaujasi šiais Nuostatais, taip pat Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tvirtinamomis atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairėmis, Bendroju duomenų apsaugos reglamentu, Vilniaus universiteto akademinės etikos kodeksu ir kitais mokslinių tyrimų etiką reglamentuojančiais teisės aktais.

13. Komitetas, vertindamas mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimo etikos reikalavimams, vadovaujasi bendraisiais atitikties mokslinių tyrimų etikai principais, numatytais Gairėse, bei šiais pagrindiniais vertinimo kriterijais:

13.1. vertinant mokslinius tyrimus atsižvelgiama į riziką tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams bei pareiškėjui ir tyrimo vykdytojams/-ams ir tai, kokios planuojamos apsauginės bei prevencinės priemonės, atsižvelgiant į tikėtiną riziką;

13.2. vertinama, ar mokslinio tyrimo dalyvių dalyvavimas tyrime bus savanoriškas ir kaip planuojama tai užtikrinti, ar mokslinio tyrimo dalyvių dalyvavimas moksliniame tyrime bus pagrįstas informuoto asmens sutikimu bei kaip planuojama tai įgyvendinti. Jei informuoto asmens sutikimas dalyvauti moksliniame tyrime gaunamas ne tiesiogiai iš pačių dalyvių, bet iš tyrimo dalyvių slaugytojų ar globėjų / rūpintojų (pvz., dėl sveikatos būklės), arba tokio sutikimo išvis negalima gauti (pvz., socialinės psichologijos tyrimuose natūraliose sąlygose), vertinama, ar ir kaip bus užtikrinamas mokslinio tyrimo dalyvių saugumas. Taip pat vertinama, ar informuoto asmens sutikimo forma parengta, atsižvelgiant į būsimų mokslinio tyrimo dalyvių amžių, raidos specifiką, sveikatos būklę, suvokimo gebėjimus ir pan.;

13.3. vertinama, ar ir kaip mokslinio tyrimo dalyvės ir (arba) dalyviai bus informuojamos/-i, kad jos / jie bet kada gali pasitraukti iš mokslinio tyrimo ir už tai nesulaukti neigiamų pasekmių bei tai, ar turi galimybę pareikalauti, kad jų duomenys būtų pašalinti iš mokslinio tyrimo;

13.4. vertinama, ar ir kaip mokslinio tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams yra sudaroma galimybė aptarti su mokslinį tyrimą atliekančiu pareiškėju bet kurį mokslinio tyrimo, kuriame dalyvauja ar dalyvavo, aspektą tiek mokslinio tyrimo metu, tiek ir pasibaigus moksliniam tyrimui;

13.5. jei mokslinio tyrimo dalyviai bus asmenys, priklausantys socialiai pažeidžiamoms grupėms (socialiai pažeidžiami asmenys suprantami taip, kaip jie yra apibrėžti Lietuvos Respublikos biomedicininio tyrimų etikos įstatyme bei Socialinės aprėpties didinimo 2020–2023 metų veiksmų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. A1-791 „Dėl socialinės aprėpties didinimo 2020–2023 metų veiksmų plano patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais)), ar dėl tyrimo situacijos atsiranda pažeidžiamumo veiksniai, vertinama, ar asmenis įtraukiant į mokslinį tyrimą ir jį vykdant, informuojant apie mokslinį tyrimą ir gaunant jų sutikimą dalyvauti moksliniame tyrime, bus tinkamai užtikrinamos ir apsaugomos jų, kaip mokslinio tyrimo dalyvių, teisės, orumas ir interesai. Taip pat vertinama, ar ir koku būdu bus gaunamas susijusių institucijų (jei asmuo yra institucijos priežiūroje ar globoje) sutikimas dėl asmenų dalyvavimo moksliniame tyrime;

13.6. vertinama, ar moksliniu tyrimu ir jo rezultatų sklaida nedaroma žala tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams. Jei žalos rizika yra galima, vertinama, kaip planuojama ją mažinti;

13.7. vertinama, ar ir kaip planuojama užtikrinti mokslinio tyrimo dalyvių saugumą, interesus ir orumą, kai atliekant mokslinį tyrimą, metodologiniais sumetimais, mokslinio tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams neatskleidžiamas tikrasis mokslinio tyrimo tikslas ar mokslinio tyrimo procedūra gali sukelti diskomfortą, arba kai dalyvavimas tyrime nėra visiškai savanoriškas (pvz., kai tyrimą užsako organizacijos / institucijos vadovybė, o sutikimą atlikti tyrimą duoda organizacijos vadovė/-as ir pan.);

13.8. vertinama, ar ir kaip bus saugomi ir valdomi mokslinio tyrimo duomenys ir užtikrinama asmens duomenų apsauga, konfidencialumas ir saugumas;

13.9. jei mokslinio tyrimo dalyvams ir (arba) dalyviams planuojama kompensuoti ar apdovanoti už dalyvavimą moksliniame tyrime, vertinama, ar tai netaps lemiamu motyvu jų apsisprendimui dalyvauti moksliniame tyrime ir ar kompensavimas bus sąžiningas ir proporcingas įsitraukimo apimčiai;

13.10. vertinama, ar moksliniame tyrime planuojami naudoti moksliniai metodai, techninė, programinė įranga ir kitos priemonės yra naudojami legaliai, paisant jų kūrėjų autorių teisių.

14. Komitetui atlikus paraiškos vertinimo procedūrą, priimamas sprendimas dėl mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikos reikalavimams ir Komiteto sekretorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo pareiškėjui Universiteto dokumentų valdymo sistemoje (Avilyje) perduoda susipažinti Komiteto posėdžio protokolo išrašą.

15. Komiteto sprendimas, kad planuojamas mokslinis tyrimas atitinka mokslinių tyrimų etiką, galioja tam tikrą terminą, dėl kurio sprendžiama kiekvieną kartą Komiteto posėdžio metu atskirai, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

15.1. planuojamo mokslinio tyrimo trukmę;

15.2. kitų institucijų (jei privaloma) leidimų vykdyti tyrimą terminus.

16. Jei Komitetas turi pastabų ar rekomendacijų dėl konkretaus mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai, pareiškėjas, norintis gauti Komiteto sprendimą planuojamo mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai, atsižvelgia į Komiteto pastabas bei rekomendacijas, koreguoja mokslinio tyrimo planą ir pateikia paraišką pakartotinam vertinimui arba pateikia motyvuotą paaiškinimą, jei su Komiteto pastabomis ir rekomendacijomis nesutinka, arba informuoja Komitetą apie tai, kad atsisako sumanymo vykdyti planuotą mokslinį tyrimą. Pakartotinam vertinimui yra pateikiami atsakymai į Komiteto klausimus ir pastabas, ir papildyta paraiškos forma su pažymėtais pakeitimais. Jei pareiškėjas atsisako atsižvelgti į Komiteto pastabas ir rekomendacijas ir planuoja įgyvendinti mokslinį tyrimą, kurio procedūros, Komiteto narių nuomone, prieštarauja mokslinių tyrimų etikai ir (arba) kelia žalos riziką tyrimo dalyvams ir (arba) dalyviams, Komitetas apie tai gali informuoti pareiškėjo tiesioginę/-į vadovę/-ą, pranešdamas apie galimas rizikas ir grėsmes.

17. Komitetas turi teisę bet kuriuo metu savo iniciatyva atlikti papildomą atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimą Nuostatų 11-12 punktuose numatyta tvarka.

18. Jei šie Nuostatai nereglamentuoja tam tikrų klausimų ar šių Nuostatų nuostatos prieštarauja Gairių nuostatoms, tokias atvejais taikomos Gairių nuostatos.

Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
atitikties mokslinių tyrimų etikai
komiteto nuostatų
priedas

(Paraiškos forma)

VILNIAUS UNIVERSITETO KAUNO FAKULTETO

(šakinio akademinio padalinio pavadinimas)

(pareigų pavadinimas, vardas ir pavardė)

Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
atitikties mokslinių tyrimų etikai komitetui

PARAIŠKA

20__ m. _____ d.

I. Bendra informacija apie mokslinį tyrimą

1. Mokslinio tyrimo (toliau – Tyrimas) pavadinimas:
2. Pagrindinė/-is tyrėja/-s (nurodykite kontaktus) ir tyrėjų grupės narės/-iai: <i>(Nurodykite pagrindinės/-io tyrėjo/-s darbovietę ir kontaktus bei visų kitų tyrėjų grupės narių darbovietes)</i>
3. Tyrimo finansavimo šaltinis/-iai ir (arba) užsakovas/-ai:
4. Tyrimo tikslas ir uždaviniai:
5. Tyrimo pradžia ir pabaiga, įgyvendinimo etapai ir terminai:
6. Planuojama tyrimo rezultatų sklaida:
Patvirtinu, kad atliekant tyrimą naudojami moksliniai metodai, techninė, programinė įranga ir kitos priemonės bus naudojami legaliai, paisant jų kūrėjų autorinių teisių Tvirtinu ☐

II. Tyrimo dalyvės ir (arba) dalyviai, jų atrankos metodai ir procedūros

1. Kokie bus naudojami duomenų rinkimo ir analizės metodai? Kokios duomenų rinkimo ir analizės procedūros bus taikomos? Kur bus renkami duomenys?

Jei numatote, kad duomenų rinkimo ir / arba analizės eigoje gali kilti etinės dilemos ir / arba rizikos, trumpai jas aprašykite ir nurodykite numatomus jų sprendimo / eliminavimo būdus bei priemones.

1. Ar tyrime dalyvaus pažeidžiami asmenys¹?

Pažeidžiamais yra laikomi asmenys, kurių sutikimui dalyvauti tyrime gali turėti įtakos išorinės aplinkybės ar kurie iš dalies ar visiškai nesugeba apginti savo interesų ar sąmoningai išreikšti informuoto sutikimo.

- asmenys, kurie dėl sveikatos būklės negali būti laikomi gebančiais tinkamai vertinti savo interesus	☐ Taip	☐ Ne
- jaunesni nei 18 metų asmenys	☐ Taip	☐ Ne
- studijuojantys asmenys, jeigu jų dalyvavimas tyrime susijęs su studijomis	☐ Taip	☐ Ne
- asmenys, gyvenantys socialinės globos įstaigose	☐ Taip	☐ Ne
- karės/-iai jų tikrosios karinės tarnybos metu	☐ Taip	☐ Ne
- įstaigų, kuriuose atliekamas tyrimas, pavaldūs tyrėjai/-ui darbuotojos/-ai	☐ Taip	☐ Ne
- įkalinimo įstaigose ar kitose laisvės atėmimo vietose esantys asmenys	☐ Taip	☐ Ne
- tyrėjai/-ui pavaldūs asmenys	☐ Taip	☐ Ne
- kiti pažeidžiami asmenys ar socialiai pažeidžiamos grupės (įrašykite)	☐ Taip	☐ Ne

2. Kokie tyrimo dalyvių atrankos metodai ir procedūros bus naudojami ir kaip?

Jei numatote, kad tyrimo dalyvių atrankos eigoje gali kilti etinės dilemos ir / arba rizikos, trumpai jas aprašykite ir nurodykite numatomus jų sprendimo / eliminavimo būdus ir priemones bei kaip tai bus įgyvendinama.

3. Ar tyrimas gali sukelti tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams tokį diskomfortą ir / arba fizinę ir / arba psichologinę žalą (pvz., skausmą, psichologinę traumą, depresiją, nemigą ar kt.), kuri viršytų tą, su kuria jos / jie susiduria įprastame gyvenime?

☐ Taip ☐ Ne

Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite numatomą diskomfortą ir / arba žalą ir nurodykite planuojamus jų sprendimo / eliminavimo būdus ir priemones bei kaip tai bus įgyvendinama.

4. Ar tyrimo dalyvių dalyvavimas tyrime bus savanoriškas?

☐ Taip ☐ Ne

Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta?

Jei atsakėte „ne“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanomas savanoriškas tyrimo dalyvių dalyvavimas tyrime?

¹ (Socialiai) pažeidžiami asmenys čia suprantami vadovaujantis tokių asmenų apibrėžtimis pateikiamomis [Lietuvos Respublikos biomedicininio tyrimų etikos įstatymo str. 6](#) ir [Socialinės apsaugos ir darbo ministro Įsakymo Dėl socialinės aprėpties didinimo 2020–2023 metų veiksmų plano patvirtinimo](#) str. 2.1.

5. Ar tyrimo dalyvių dalyvavimas tyrime bus pagrįstas informuoto asmens sutikimu? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta. Prie Paraiškos pridėkite Informuoto asmens sutikimo formą?</i> <i>Jei atsakėte „ne“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanoma tyrimo dalyvių dalyvavimo tyrime pagrįsti informuoto asmens sutikimu?</i>
6. Ar tyrimo dalyvės ir (arba) dalyviai bus informuojamos/-i, kad jos / jie bet kada gali pasitraukti iš mokslinio tyrimo ir už tai nesulaukti neigiamų pasekmių? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta?</i> <i>Jei atsakėte „ne“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanoma informuoti tyrimo dalyvių, kad jos / jie bet kada gali pasitraukti iš tyrimo be jokių pasekmių?</i>
7. Ar tyrimo dalyvės ir (arba) dalyviai turės galimybę pareikalauti, kad jų duomenys būtų pašalinti iš tyrimo? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta?</i> <i>Jei atsakėte „ne“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanoma tyrimo dalyvėms ir (arba) reikalauti, kad jų duomenys būtų pašalinti iš tyrimo?</i>
8. Ar tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams bus sudaroma galimybė aptarti su tyrimą atliekančia/-u tyrėja/-u bet kurį tyrimo, kuriame dalyvauja ar dalyvavo, aspektą tiek tyrimo metu, tiek ir jam pasibaigus? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta?</i> <i>Jei atsakėte „ne“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanoma sudaryti galimybę tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams aptarti su Tyrėja/-u atskirus tyrimo aspektus?</i>
9. Ar dėl mokslinio tyrimo metodologijos numatoma tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams pateikti ne visą ar tikslingai klaidinančią (angl. <i>actively deceiving</i>) informaciją apie tyrimą? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, paaiškinkite dėl ko nėra įmanoma tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams pateikti visą ir tikslią informaciją apie tyrimą?</i>
10. Ar tyrimas apims <u>asmens duomenų</u> rinkimą ir / ar naudojimą, įskaitant vaizdo įrašus, nuotraukas ar kitus duomenis, galinčius identifikuoti konkretų asmenį? ☐ Taip ☐ Ne <i>Jei atsakėte „taip“, nurodykite, kokie asmens duomenys bus renkami čia ir prie Paraiškos pridėkite asmens duomenų valdymo planą (DVP)².</i> <i>Jei bus nustatytas poveikio asmens duomenų apsaugai vertinimo (PDAV) poreikis, turės bus atliktas ir prie šios paraiškos pridėtas PDAV bei VU Rektorius įsakymas, įgaliojantis asmenis tvarkyti asmens duomenis mokslinio tyrimo tikslais.³</i>

² VU informacija apie DVP pateikiama [čia](#).

³ VU informacija apie asmens duomenų tvarkymą pateikiama [čia](#).

11. Ar tyrimo dalyvėms ir (arba) dalyviams planuojama kompensuoti ar apdovanoti už dalyvavimą moksliniame tyrime?

☐ Taip ☐ Ne

Jei atsakėte „taip“, trumpai aprašykite ir paaiškinkite, kaip tai bus įgyvendinta?

Patvirtinkite, kad tyrimas bus vykdomas pagal šią paraišką ir teisės aktus, reglamentuojančius atitiktis mokslinių tyrimų etikai klausimus.

(Aktualūs teisės aktai skelbiami Fakulteto interneto svetainėje.)

Tvirtinu ☐

PRIEDAI:

(Vertinimui teikiami tik aktualūs dokumentai iš žemiau išvardintų)

1. Informuoto asmens sutikimo forma;
2. Kvietimo savanoriškai dalyvauti tyrime forma;
3. Prašymas organizacijos vadovei/-ui atlikti tyrimą organizacijoje;
4. Duomenų rinkimo instrumentas;
5. Asmens duomenų valdymo planas;
6. Lietuvos bioetikos komiteto / Vilniaus regioninio biomedicininio tyrimų etikos komiteto / Kauno regioninio biomedicininio tyrimų etikos komiteto leidimas atlikti tyrimą (įskaitant ir leidimų papildymus, jei jų būta);
7. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimas atlikti tyrimą.

(tyrėjo/-s vardas, pavardė, pareigos)

(parašas)